

[Lysholt Hansen.]

faren her ligger i, at kommunerne siger: vi skal ikke have folketing og lovgivning og tilsyn og andre til at blande sig i tingene, hvis der ikke på en eller anden måde er penge i det fra statens side. Vi er med denne refusionssats kommet så langt ned, at det vel nok er en af de laveste refusionssatser, der findes, og jeg vil meget nødig, at vi skal give afkald på refusion fra statens side på netop dette område, fordi det er så afgørende for mig, at vi prøver at fremme udviklingen i kommunerne, at vi prøver at arbejde de nye storkommuner sammen og i øvrigt også de kommuner, hvor bykommuner og landkommuner er lagt sammen. Her har man et felt, hvor man kan vise borgerne, at man får noget nyt for skatten ved sammenlægningen, nemlig et godt stykke kulturelt arbejde, et godt stykke biblioteksarbejde.

Så sagde fru Meta Ditzel, at de fleste forstår nødvendigheden af besparelser. Sådan noget snak. Her er jo ikke tale om besparelser. Her er tale om at læsse en byrde over på kommunerne. Borgerne skal bære byrden alligevel. Staten sparer den. Der står direkte i ministerens fremsættelsestale, at der er lagt til grund,

„at der gennemføres en aktivitet på dette område svarende til de godkendte budgetter.“

Budgetterne, som kommunerne har lagt, skal altså holdes, dvs. der skal ikke spares noget, hvis det står til ministeren, og heller ikke hvis det står til mig, men jeg tror bare, at kommunerne vil skære aktiviteten ned, og det er synd netop i det år, hvor vi prøver at kitte de nye kommuner sammen.

Jeg vil gerne sige til hr. A. Chr. Andersen, at jeg er også af den opfattelse, at vi nok må finde frem til en ensartet tilskudsprocent. Jeg tror, det er det rigtige. Jeg skal ikke forudskikke, hvad resultatet bliver af udvalgsarbejdet, men jeg vil da gerne sige, at jeg på forhånd vil være modstander af et tilskud pr. indbygger, for det er jo at begunstige de kommuner, der ingenting laver, så kan de køre løbet, hvorimod de, der gør noget ved det, som skaber aktiviteter på den kulturelle front, som kommunens borgere kan lide, selv skal betale ekstra for det.

Den lovgivning på kulturområdet, vi skal gennemføre i de kommende år, må for mig

at se være en lovgivning, der er en hjælp til selvhjælp i kommunerne, der bakker et godt initiativ op og gør, at kommunerne udfører det stykke kulturarbejde, som de i øvrigt har sat så voldsomt ind på de seneste år af en bestemt grund — hvis jeg må sige det: fordi der er ved at være stemmer også i kultur, heldigvis.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Kun ganske kort dette, at det jo ikke vil være muligt for mig på dette tidspunkt at sige noget om, hvordan denne procentsats kan fastlægges, men jeg vil gerne understrege det, som hr. Lysholt Hansen sagde, at vi her har at gøre med et område, som har en vældig interesse hos borgerne rundt om i kommunerne, og derfor tror jeg også, at biblioteksnettet vil blive udbygget, selv om der skulle blive tale om en vis ændring med hensyn til satserne. Det er i hvert fald sandt og vist, at her er der et område, der har interesse. Jeg er desværre ikke så sikker på, at man kan sige det om alle andre kulturelle opgaver, men lad os håbe, at den udvikling kommer også på de andre områder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

(Lovforslaget (nr. 91) findes i tillæg A. sp. 1883, fremsættelsen i tidenden sp. 1762).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om kulturhistoriske lokalmuseer.

(Lovforslaget (nr. 92) findes i tillæg A. sp. 1947, fremsættelsen i tidenden sp. 1767).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Niels Matthiasen: Hvis man betragter lovforslagene om ændring af loven om statstilskud til kunstmuseer og om ændring af loven om kulturhistoriske lokalmuseer rent overfladisk, kunne det jo se ud, som om det, det drejede sig om, var at lave en ajourføring af lovenes økonomiske grundlag, samtidig med at der åbnedes mulighed for en friere administration i kulturministeriet af lovene i forhold til museumsstyrelserne. Så langt så godt, og socialdemokratiet kan give sin umiddelbare tilslutning i så henseende, selv om vi har en fornemmelse af, at de økonomiske rammer næppe heller denne gang når den nødvendige størrelse.

Det er et lidt indviklet talmateriale, vi har fået i betænkningen, det er, synes jeg, så indviklet, som det næsten kun kan være, når det er kulturpersonligheder, der beskæftiger sig med tal, og vi kan ikke rigtig se, om der ligger en reel fremgang i det. Kulturministeren kan selvfølgelig henvise til rigets almindelige økonomiske forfatning, som han gjorde det i 1969, og så kan ministeren endda denne gang tilføje, at den økonomiske tilstand siden dengang er blevet jævnt forværret.

Går man imidlertid bag lovforslagene og går tilbage til behandlingen af lovene i samlingen 1968-69, så ser man, at der er en hel række uafklarede problemer, som heller ikke denne gang er taget op til løsning. Fra socialdemokratiets side pegede vi dengang på de tanker vedrørende museer, som fandtes i kulturbetænkning nr. 517, som da netop var kommet. Men kulturministeren mente ikke dengang, at man var kommet stort videre med lovene, selv om kulturbetænkningen var blevet inddraget i debatten. Nu er der imidlertid gået et tidsrum af godt 2 år, kulturbetænkningen har sat sig, og den burde vel i hvert fald begynde også at sætte sine spor i praktisk lovgivning. Jeg er ked af, at det måske bliver lidt monomant, at jeg altid minder ministeren om nr. 517, men jeg synes faktisk, det er sådan en god betænkning.

Vi beklagede os fra socialdemokratiets side også over det tidspres, udvalget dengang arbejdede under, og som umuliggjorde, at udvalget fik lejlighed til at rejse ud og se på forholdene på museerne, tale med de folk, som varetager hele dette væsentlige kulturelle område.

Det er, så vidt jeg kan se, ministerens hensigt, at de nye love skal træde i kraft den 1. april i år, altså også denne gang under et stærkt tidspres. Det er beklageligt, fordi jeg tror, at det ville have været nyttigt at få en grundig drøftelse af hele vor museumsplanlægning og museumsfinansiering. I mange øren lyder ordet „museum“ bare som noget støvet. Jeg tror imidlertid, at der er ved at ske noget, at der er ved at ske en ændring på dette område. Vi har et tydeligt eksempel på noget andet med Louisiana-museet. Det er et væsentligt fremskridt ved det foreliggende forslag om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer, at dette kunstcenter inddrages under statens tilskudsramme. Louisiana er eksemplet på det personlige initiativ, som udviklede sig, og som er blevet et naturligt centrum for forevisning af tidens kunst, et kunstcenter, men også et debatcenter, et selvskabt kulturcenter, som fortjener og er berettiget til den offentlige støtte. Men sådan er selvfølgelig ikke alle museer, og der kunne vel være lejlighed til at spørge generelt, om museerne er levende nok, om de opfylder den opgave, som de kan eller bør opfylde. Har de arbejdet sig ud af den traditionelle museumsstil og fået en central plads i det lokale oplysningsarbejde? Er det et sted, hvor egnens borgere naturligt finder hen? Er deres samarbejde med skolerne om undervisning tilfredsstillende? Har man gjort tilstrækkeligt for ikke bare at vise historiske minder og kunst? Også søgt at gøre det på en sådan måde, at det gøres i menneskevenlige omgivelser, at der skabes et miljø?

Da den tidligere kulturminister udskød lovene eller loven om kulturcentrene, var det jo ikke for at droppe tanken, snarere for at normalisere den, men årsagen var bl. a.

[Niels Matthiasen.]

også den, at vi i socialdemokratiet mente, at det var nødvendigt at blive klar over, i hvilken grad tanken kunne kombineres med bestående kulturinstitutioner. Vi har haft mulighed for at få et par års erfaringer, men vi har ikke fået noget at vide om erfaringerne, endsige om mulighederne for at aktivisere de bestående institutioner.

Vi har mange forskellige slags museer. Kulturhistoriske museer, kunstmuseer, en række specialmuseer, men hvem siger egentlig, at den eksisterende opdeling er rigtig? At det ikke er under helt andre former, man skulle finde frem til arbejdsformen for museer? Naturligvis eller muligvis skulle traditionelle veje fortsat anvendes, men suppleres af nye og utraditionelle, som kunne medvirke til nedbrydelse af de eksisterende kulturskranker.

Vi har et genåbnet statens museum for kunst, men det er tydeligt at se, at her har vi ikke nogen endelig løsning på vore udstillingsproblemer, der er allerede pladsmangel, og den moderne kunst kan ikke vises i sin helhed, men skal vises ved skiftende ophängninger. Skal vi så sigte mod et moderne museum for kunst, eller skulle man søge at decentralisere virksomheden til et antal kunstmuseer fordelt geografisk og befolkningsmæssigt over landet, så vi på den måde også kunne få en kulturspredning, som kunne betyde, at hele landet fik glæde af kulturbevillingen? Der er spørgsmål nok, som ikke besvares med de foreliggende lovforslag. Vi vil rejse dem i udvalget, og hvis det er ministerens mening, at det ligger uden for behandlingen af lovforslagene, så må vi anmode om på anden måde at få lejlighed til en generel drøftelse af museumsplanlægningen og museumsfinansieringen og først og fremmest den kulturformidling, som er knyttet til museernes eksistens.

Ellen Strange Petersen: På min gruppes vegne kan jeg give tilslutning til hovedlinjerne i lovforslagene. Der er dog forskellige punkter i dem, som vi gerne vil have nærmere undersøgt og drøftet i udvalget. Det er ikke engang 2 år siden, der sidst blev foretaget en revision af de to love, og museumsproblemerne blev drøftet i udvalg dengang. Alligevel har vi vel alle sammen, som også hr. Niels Matthiasen gav udtryk for, en for-

nemmelse af, at der endnu er mange problemer i forbindelse med museerne, der trænger til nærmere overvejelse.

Først og fremmest foreslås nu basisåret for beregningen af statstilskuddet ændret fra 1967-68 til 1969-70, og det vil medføre en merudgift for staten på et par millioner kr. Ingen kan benægte, at hvis man vil opretholde lovenes mening med statstilskud, så er man nødt til at følge den pris- og lønudvikling, der er sket, men spørgsmålet er, om man ikke kan finde en fast form for beregning af basisår, så man ikke af den grund alene behøver at foretage lovrevision hvert andet år.

Nu er der jo imidlertid andet med i lovforslagene, som viser, at der er god mening i, at folketinget følger med i, hvad der sker på museumsområdet, og jeg er meget interesseret i, at vi får lov til at følge med.

Listen over de kunstmuseer, der er optaget på kunstmuseumsloven, er blevet forøget med Louisianamuseet. I min gruppe finder vi det rigtigt, at dette store, kendte museum kommer med ind under loven fremfor fortsat kun at skulle være støttet over finansloven.

Det fremgår at bilaget til lovforslaget, at der til enkelte museer, deriblandt Louisiana og Århus kunstmuseum, søges særbevillinger på finansloven ud over museumslovens rammer. Jeg kan oplyse, at kredse, der interesserer sig meget for Århus kunstmuseum, er bekymret over den regnskabsmæssige opstilling, der er bragt i bilaget. Det fremgår her, at kulturministeriet foreslår en nedsættelse af særtilskuddene til Århus, Randers og Ålborg, men en forhøjelse af særbevillingen til Louisiana. Det hævdes i Århus, at det betyder en nedsættelse af statstilskuddet i forhold til, hvad man havde ventet af lovrevisionen, og at det vil gå ud over museets aktiviteter. Jeg beder om, at vi må få dette nærmere undersøgt i et udvalg, og jeg håber også, at ministeren kan svare på det.

Lovforslaget om ændring af loven om statstilskud til kunstmuseer indeholder bestemmelser om, at konserveringsarbejde også kan foregå andre steder end på statens museum for kunst. Det må hilses med tilfredshed, at der efterhånden kommer konserveringsværksteder med kvalificeret arbejdskraft også andre steder.

[Ellen Strange Petersen.]

Ifølge lovforslaget kan større museer med fagkyndigt personale og tidssvarende bygninger efter ministerens særlige tilladelse fritages helt eller delvis for tilsyn af statens kunstmuseumsnævn. Jeg vil gerne spørge, hvad der er baggrund for ønsket om en sådan fritagelse. Rent umiddelbart forekommer det mig ikke rimeligt, at noget museum på denne måde kommer til at indtage en særstilling. Der er jo ikke tale om, at staten på nogen måde skal være smagsdommer, og vi er indforstået med, at lovens formålsparagraf ændres, den, der taler om dansk kunst, så museernes valg af kunst bliver meget frit. Men det må være naturligt, når staten yder store årlige bevillinger, at dens repræsentation også har mulighed for at følge med i, f. eks. hvordan de anskaffede værdier opbevares og vedligeholdes.

Jeg kan på min gruppes vegne også give principiel tilslutning til forslaget om ændring af lov om kulturhistoriske lokalmuseer, men har også nogle bemærkninger til dette lovforslag. Begge lovforslag er foreslået taget op til revision igen i folketingsåret 1972-73, og jeg tror — og jeg tror, at jeg er enig med hr. Niels Matthiasen her — at det vil være rigtigt at benytte tiden indtil da til en virkelig grundig undersøgelse af museernes forhold og overveje statens stilling til de forskellige museer og de mål, vi stiler imod. Måske kunne det udvalg, der nedsættes, til en begyndelse foretage en studietur — og måske først og fremmest til de mindre museer.

Det er så enkel en løsning at fastsætte statens tilskud i forhold til det stedlige tilskud, men det er ikke givet, at det fremmer den rigtige udvikling. Her tænker jeg bl. a. på specielle egnumseer, f. eks. på ømuseer, hvor den stedlige økonomi måske ikke opmuntrer til større tilskud, men hvor der givet findes noget specielt, som det er i hele samfundets interesse at bevare. Omvendt er det givet, at der er flere museer ud over landet, som tiden er løbet fra. Listen over statsanerkendte, lokalhistoriske museer omfatter 56 almindelige museer og 16 landsdelsmuseer.

Vi ved alle, at museerne er opstået på lokalt initiativ, at interesserede, offervillige kredse eller enkeltpersoner har sat noget i gang, der var prisværdigt, og som det of-

fentlige så er kommet ind på at støtte, men vi kan ikke alle vegne have museer, der er gode og store nok til at opfylde et museums formål. I mit parti mener vi, at man bør tilstræbe gode specialmuseer spredt ud over landet, men samtidig erkende, at hver egn ikke kan have det hele. Det store spørgsmål er, hvordan vi kan gå imod lokalpatriotismen og tilskynde til sammenlægninger og eventuelle nedlæggelser. Jeg erkender blankt, at det i hvert fald ikke er i Århus, man skal begynde.

Samtidig med at jeg synes, at der er for mange museer på listen, synes jeg, der er nogle, jeg savner, nogle, der falder uden for museumslovenes rammer, men som burde have lovbundet sikkerhed, og her vil jeg først og fremmest nævne orlogsmuseet, som står på finansloven med et tilskud på 50.000 kr. for 1971-72. Det har til huse under meget beskedne forhold i loftsetagen på Skt. Nikolaj kirke i København. Det har en uerstattelig samling af skibsmodeller fra 1670 og fremefter, en samling, der tilhører staten, og som regnes for en af de fineste i sin art i verden. Museet burde flyttes bort fra kirken til omgivelser, der passer for en sådan samling, og det burde have bevilling af en sådan størrelse, at det kunne have et fast sagkyndigt personale. Der ydes betydelige tilskud fra fonds og private, men ikke tilstrækkeligt til, at museet kan klare sig. Det er vel ikke muligt at få museet med på det lovforslag, vi behandler i dag, men jeg beder ministeren have det i erindring i hvert fald til næste revision.

Endelig kunne jeg ønske, at vi i udvalget kunne drøfte problematikken om entrébetalning i museerne. Ved nogle museer tages der entré, ved andre ikke. Det er rigtigt at fastholde gratis adgang for uddannelsessøgende, men er det, når man skal spare og prøve at hjælpe på økonomien, rimeligt at have gratis adgang for alle ved nogle af de største museer? Jeg ville meget gerne, om vi i udvalget kunne få belyst, hvad entrébetalningen betyder for museernes økonomi.

Hermed kan jeg tilsige støtte til lovforslagenes gennemførelse.

Merete Bjørn Hanssen: Med de to foreliggende lovforslag opfyldes ønskerne om, at der i denne folketingssamling kan gennemføres en regulering af det grundlag, hvorpå

[Merete Bjørn Hanssen.]

statstilskuddet til kunstmuseer og kulturhistoriske lokalmuseer beregnes. Jeg finder det tilfredsstillende, at kulturministeren har været i stand til at fremskaffe det samlede beløb, som jeg har opfattet som 1,6 mill. kr. Det er det, som fremrykningen af basisåret til finansåret 1969-70 vil koste.

Da vi gennemførte det ensartede tilskudssystem for begge museumstyper i 1969, havde jeg på mit partis vegne lejlighed til at understrege det værdifulde i, at et statsligt tilskudssystem, som bunder i en lokal interesse og offervilje, yderligere blev befæstet. Jeg ser da meget vel nogle af de problemer, som fru Ellen Strange Petersen har fremdraget i sin ordførertale, men jeg mener trods alt som princip, at dette er det rigtige udtryk for den decentralisering og mangfoldighed, som jeg mener kulturpolitikken også må se det som et mål at fremme. Det betyder ikke, at jeg ikke er villig til at deltage i drøftelser både i udvalget og eventuelt i et videregående udvalgsarbejde af de fremtidsperspektiver, der kan ligge heri.

Forslagene til ændringer af de to love befæster efter min mening på en række punkter dette vigtige hovedprincip. Jeg tænker her først og fremmest på, at det nu foreslås i begge love at stryge formålsparagraffernes definitioner af henholdsvis kunstmuseer og kulturhistoriske lokalmuseer. Det vil efter mit skøn give plads for en rummelig og en mangesidet udvikling i museumsverdenen. Jeg synes, at hr. Niels Matthiasen at dømme efter hans ordførertale her i dag ikke helt havde gjort sig disse muligheder klart. Jeg tror, der er knyttet mange udviklingsmuligheder hertil.

Nu hæfter vi os selvfølgelig mest ved, at det rent øjeblikkeligt betyder, at vi herigenem bliver i stand til at yde Louisiana-museet i Humlebæk støtte efter lovens principper. Jeg finder det overordentlig glædeligt, at det her er lykkedes at finde en ordning, som betyder, at hovedstadsområdets kommunale råd er gået ind i et økonomisk medansvar for en stedlig kulturinstitution. Navnlig finder jeg det af betydning, at de amtskommunale kulturudvalg her har levet op til de forventninger, man ved kommunalreformen måtte nære om en større interesse og et større medansvar for de kulturelle anliggender. I debatten har i høj grad det

synspunkt været fremme, at Louisiana er et kunstmuseum af landsbetydning, og at støtteopgaven derfor alene måtte være statens. Nu er det næppe for meget sagt, at Louisiana er blevet et kunstmuseum af international betydning, men både det landsomfattende og det internationale perspektiv bidrager til at forstærke denne kulturinstitutionens betydning for det store hovedstadsområde, som huser museet, og gør det derfor rimeligt, at man lokalt er med til at sikre Louisianas fortsatte virke.

Louisiana er den første institution, der nyder gavn af, at kunstmuseumslovens rammer gøres smidigere, men jeg synes, det er værd at fremhæve, at forslaget herom er en principiel og derfor en åben ændring, at der altså ikke er tale om en særordning kun beregnet for dette ene tilfælde, der blev så akut her i sommer.

Jeg finder det overordentlig betydningsfuldt, at netop vores kulturlovgivning indrettes så smidigt, at en tilpasning til udviklingen og forandringerne er mulig. Det, jeg mest ser som en fare ved statslig og anden offentlig støtte, er tilbøjeligheden til, at denne støtte kan hindre en nødvendig strukturtilpasning ved at fastlåse de én gang givne mønstre. Jeg tror, at vi ved at bygge statsstøtten på museumsområdet op på den konkrete anerkendelse af støtteberettigelsen fremfor på en formålsbestemt definition har fundet en bedre mulighed for at imødegå denne fare ved statsstøtten, og derfor kan jeg anbefale denne ændring.

I udvalget vil jeg gerne med ministeren have en drøftelse af specialmuseernes stilling i forbindelse med ændringerne af loven om de kulturhistoriske lokalmuseer. Jeg mener, vi her står med en række problemer, som jeg finder det af betydning at få nærmere afklaret. Jeg er klar over, at dette, at vi også for lokalmuseernes vedkommende erstatter formålsparagraffens definition med et anerkendelsesprincip, lukker op for en udvikling, der kan omfatte specialmuseer og de egns museer, som omtales i bemærkningerne til lovforslaget. Jeg kan tilslutte mig princippet om, at det skal ske over en særlig bevilling på finansloven, men i udvalget må det være rimeligt at få et nærmere overblik over, hvilke konkrete muligheder der her kommer på tale. Jeg har ligesom fru Ellen Strange Petersen kendskab til orlogs-

[Merete Bjørn Hanssen.]

museets problemer og har haft en række andre henvendelser om andre specialmuseer, herunder f. eks. også pressemuseet.

I begge lovforslag foreslås der ændringer i sammensætningen af kunstmuseumsnævnet og lokalmuseumstilsynet. Det er en naturlig følge af kommunalreformen.

Endelig er der til kunstmuseumsloven to forslag om ændringer, som jeg også principielt anser for at videreudbygge decentraliseringstanken, og som jeg derfor kan tilslutte mig. Det drejer sig om det meget vigtige konserveringsarbejde — her er forureningen med til at gøre behovene større på en helt uønsket måde — og det drejer sig om, at kunstmuseumsnævnets beføjelser kan overdrages til en tilsynsførende.

At det overhovedet er muligt at stille disse forslag, vidner på konserveringsområdet om det glædelige, at der uden for hovedstadsområdet sker en kulturel udvikling, som vi jo alle må være interesseret i. Det er derfor ganske rimeligt, at når man andre steder i landet sættes i stand til at løse opgaver, som hidtil har været samlet i København, må dette udnyttes til en decentralisering.

Ordnningen med, at en ministeriel tilsynsførende kan sikre det offentliges interesser, vil kunne bidrage til, at der inden for statsstøttens rammer bevares det størst mulige mål af selvstændighed, noget, som jeg synes er en væsentlig forudsætning for, at der ikke sker en centraliseret påvirkning fra oven, som vil kunne medføre en uønsket ensartethed i et kulturbillede, som vi virkelig ønsker så mangfoldigt som muligt, uden at dette naturligvis skal hindre en høj standard og kvalitet.

Jeg vil gerne hermed anbefale de foreliggende forslag til ændringer i de to museumslove.

Jørgen Andersen: Jeg skal ikke trætte med at fremføre principielle betragtninger, som allerede er kommet til orde gennem de foregående ordførertaler. Forslagene har begge været til tingets behandling for 2 år siden, og de betragtninger, som jeg dengang fremførte, står jeg fremdeles ved.

Derudover kan vi selvfølgelig fra radikal side med tilfredshed hilse, at de foreliggende forslag om ændringer åbner mulighed for, at

aktiviteter som Louisiana o. lign. placeres inden for lovens rammer. Vi er også tilfreds med at se amterne blive repræsenteret i museumsnævnene, såvel som vi finder det tilfredsstillende og retfærdigt, at basisåret bliver ændret fra 1967-68 til 1969-70.

Af de foregående udtalelser fornemmer jeg, at lovforslaget vil blive henvist til behandling i udvalg, og både af socialdemokratiets ordfører og af ordførerne for venstre og konservative er der fremført betragtninger, som også er af interesse for os, og som vi med stor interesse vil se på i udvalget. I øvrigt vil vi i udvalget give lovforslagene en meget velvillig og positiv behandling.

Gunhild Due: Sidst vi havde museumsloven til behandling, fik vi flyttet revisions-tidspunktet et år frem af hensyn til muligheden for at få ændret tilskudsbeløbene. Vi burde i oppositionen have forudsat, at økonomien ikke ville blive bedre under denne regering, og derfor var det måske forkert af os i sin tid at presse på for at få en hurtig revision af disse love. Det er nemlig i virkeligheden ret små forbedringer, der er tale om, når beløbene skal fordeles på de enkelte museer.

Nu ved jeg ikke, om det er meningen, at vi skal have en reel udvalgsbehandling af forslagene; det kan man jo have sine tvivl om, når man ved, at sagen allerede er gennembehandlet af et internt folketingsudvalg bestående af regeringspartimedlemmer. Man føler sig somme tider lidt til nar og har ligesom ikke rigtig lyst til at gå ind i arbejdet, når man ved, at det forholder sig sådan; man kan have en begrundet mistanke om, at der ikke er mulighed for så meget som at flytte et komma.

Ja, dette her skrev jeg altså i bitterhed, inden debatten begyndte. Men efter at jeg har hørt ordførerne, synes jeg nok, der måske alligevel er lidt håb om, at man kan arbejde alvorligt med tingene, og i så fald er der i hvert fald noget af det, der er sagt heroppefra, og også andet, som jeg egentlig synes udvalget skal se på.

F. eks. er jeg enig i dette med, at man måske skal være lidt forsigtig med at sige, at det er rimeligt at have et loft over statsstøtten, som står i forhold til den anden støtte, der gives. Der kan nok findes eksempler på, at det kan virke bremsende og være

[Gunhild Due.]

uheldigt eller i ganske særlige forhold urimeligt. Jeg synes, vi skal se på det. Jeg er glad for, at der også er andre, der er inde på det.

En anden ting, vi bør se på, og som man til dels har været inde på, er dette med fordelingen af midler til de mange specialmuseer. Vi har jo museer, der hører ind under helt andre ministerier end kulturministeriet, og som altså har bevillinger på finansloven og den slags. Kan det ikke let gå sådan, at støtten til disse museer bliver meget tilfældig? Kan det ikke gå sådan, at de mennesker får mest, der er mest energiske til at rende ministeren eller de forskellige ministerier på dørene og til sådan ligesom at få fat i de rigtige mennesker på de rigtige tidspunkter for at skaffe sig støtte? Jeg synes egentlig ikke, det er rimeligt, at det skal foregå på den måde, og mener, vi må have det ind i mere planmæssige rammer. Det er der forhåbentlig enighed om at vi må se på i udvalget.

Dette, at bevillingerne er for små, er måske værre, end det kan se ud til. Når jeg siger det, er det, fordi jeg har fornemmet på de besøg, jeg har gjort rundt på museer; at der for tiden sker en hel del på museerne; der er en masse god vilje, der er en masse mennesker, som virkelig prøver på at komme ud over den traditionelle form. Jeg tror, at en del af vore bedste museumsfolk er meget, meget opmærksomme på at levedegøre museerne og skabe aktivitet omkring dem. Men hvis de hele tiden skal slås med økonomiske vanskeligheder, hvis de hele tiden skal balancere på fallittens rand, taber de både modet og energien og kører træt. Det er næsten det værste ved sagen.

Jeg vil også meget gerne i udvalget, hvis der allerede nu kan siges noget om det, høre lidt om, hvordan museumspædagogerne er kommet til at virke. Har man lidt erfaring for, hvordan de har grebet tingene an dér, hvor man har fået nogle ansat?

Foranlediget af fru Ellen Strange Petersens bemærkninger vil jeg gerne for en ordens skyld sige, at jeg principielt synes, at adgangen til museerne skal være gratis. Jeg tvivler meget på, om der i virkeligheden er så meget tjent ved disse billetindtægter, om ikke en hel del af det sluges ved administra-

tion. Jeg synes i hvert fald, det kunne være meget interessant, om man prøvede at rette henvendelse til museer, der tager entré, for at få at vide, hvad de i virkeligheden får ud af det i nettogevinst.

Vi støtter naturligvis de forbedringer, der vitterligt ligger i lovforslagene, og skal tilsige velvillig behandling.

Ministeren for kulturelle anliggender (*K. Helveg Petersen*): Hr. Niels Matthiasen udtalte tvivl om, at rammerne havde nået den nødvendige højde, og jeg må da indrømme, at stående over for et begreb som „den nødvendige højde“ kan man nok begynde at tvivle. Hvad mener man med det? Hvad er den nødvendige højde for museumsudviklingen? Kan der angives et beløb, der kan prætere at være et udtryk for, hvad man sådan helt nøjagtigt bør nå frem til?

Hvis hr. Niels Matthiasen mener, at der er utilfredsstillende vilkår for museerne, tager han helt fejl. Det er ikke en rigtig bedømmelse at anlægge, at der i museumsverdenen råder depression. Jeg tror, at den almindelige opfattelse er, at man har ganske gode arbejdsvilkår. Forholdet er jo det, at vi netop i den sidste periode hyppigt har ændret lovene. Der har været lange, lange perioder, hvor man her i folketinget ikke har rørt ved museumslovgivningen. Vi havde den for i 1969, og nu kommer der igen en revision, der fremmer mulighederne for udvikling for museerne.

Det nævnes således i bemærkningerne til lovforslaget om kunstmuseerne, at man regner med, at de kulturhistoriske lokalmuseer vil få en bevilling, der er 1.350.000 kr. højere end nu, og for kunstmuseerne vil den stige med 700.000 kr. Det er dog penge på et tidspunkt, hvor vi ellers skærer ned og sparer. Det er dog et beløb, der er udtryk for vilje til at hjælpe museerne i deres bestræbelser.

Må jeg sige med hensyn til selve indholdet af lovforslagene, at her er der virkelig nye tendenser. Jeg synes, der er al grund til at gøre opmærksom på, at de gamle formålsparagraffer er sprængt, fordi det var oplagt, at de var blevet for snærende i forhold til nogle udviklingsmuligheder. Det er nu muligt at fremme helt nye museumstyper, f. eks. egns museer, der netop baseres på ønsket om større fleksibilitet, og som kan anlægges i

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

forbindelse med naturparker. Det er en tendens, der ganske klart ligger på linje med betænkning nr. 517, og som man nu bare kan gribe og derved skabe noget nyt, som kan få betydning for skolerne og på anden måde.

Det er muligt at indrette nye lokale specialmuseer — også noget nyt. Jeg må sige til fru Ellen Strange Petersen, at desværre kan man ikke få orlogsmuseet ind under denne overskrift, fordi det ikke er et lokalt specialmuseum, men et landsomfattende specialmuseum. Hvis man strøg ordet „lokal“, kunne det fungere, men det går ikke, sådan som titlen på loven nu er. Jeg siger det ikke, fordi jeg ikke accepterer, at der er problemer omkring orlogsmuseet, og vi kan jo diskutere i udvalget, om vi har muligheder for at klare dem.

Ser vi på kunstmuseerne, er forholdet det, at man nu er i stand til at vise udenlandsk kunst, og deri ligger mulighederne for at korrespondere med loven om udviklings-samarbejde, idet man nu kan lave udstilling af kunst fra udviklingslandene — altså virkelig en fjernelse af nogle spærringer. Det gør det til en helt ny lovgivning, som svarer til intentionerne i betænkning nr. 517. Jeg synes, jeg må sige dette, for det må ikke se ud, som om der slet ikke sker noget. Det er hr. Niels Matthiasens evindelige omkvæd: der er udkommet en betænkning, men der er ingen, der gør noget ved den. Vist gør vi det, vi gør uophørligt noget ved den.

Må jeg føje til — det nævnte hr. Niels Matthiasen ikke, men det er nævnt af andre — at man må nok sætte en lidt kraftigere streg under, at det lykkes at sikre Louisiana-museets eksistens med en stor bevilling. Det er ikke statsbevilling det hele, men et samlet tilskud på omkring ved 700.000 kr.; da denne regering tiltrådte, fik Louisiana-museet 0 kr. i tilskud. Nu kommer de op på et helt andet beløb, hvoraf staten tegner sig for det halve takket være den udformning, loven nu får.

Må jeg om kulturcentrene sige, at også her er der tendenser, der allerede var fremme i 1969-revisionen, idet man har mulighed for at yde tilskud til kulturcenterlige initiativer. Det er ikke kommet i gang i ret stor udstrækning, fordi den ene revision jo følger hastigt oven på den anden.

Men der er altså en mulighed på samme måde, som der via museums-pædagoginstitutionen er muligheder ad en anden vej over for skolerne, over for de uddannelsessøgende. Der er jo ansat 5-6 museums-pædagoger under loven om de kulturhistoriske museer. Det er en udvikling, der just er begyndt, som er muliggjort igennem lovgivning, og som vi vil stimulere fra ministeriets side for at fremme den åbenhed og den større fleksibilitet, som man har efterlyst.

Må jeg i øvrigt sige om kulturcentertanken, som behandlede for et par år siden, da fru Bodil Koch var kulturminister, og hvor en del af os, der er her i salen i dag, deltog i debatten, at den diskussion går jo landet over, men den har måske fået en lidt anden udformning. Jeg tror, vi må acceptere, at det, der nu sker, for så vidt sprænger rammerne for, hvad vi forestillede os dengang. Nu går man i retning af helt nye miljøer. Nu ønsker man steder, hvor man kan udfolde en lang række aktiviteter, der går ud over, hvad vi hidtil har diskuteret, når vi har haft spørgsmålet fremme i salen. Her er det rigtigt, at museerne kan spille en rolle, men jeg tror, det bliver og må blive en ret tilbagetrukket rolle i forhold til alt det, man ønsker skal sættes i gang. Museerne kan derimod spille en voksende rolle ved at gå ud med deres værdier, som jeg sagde før, i naturparker og gennem udstillinger af den slags, nationalmuseet har haft i Brede. Denne udvikling må, som nogle af ordførerne var inde på, fremmes, og det er der nu skabt forudsætninger for.

Fru Ellen Strange Petersen rejste spørgsmålet om tilskuddet til Århus kunstmuseum. Forholdet er det, at man efter loven kun kan give 100 pct. af det lokale tilskud som statstilskud. Derved kommer Århusmuseet i klemme.

Om de ønsker, der har været fremme om en gennemgang af de museer, der støttes, og de problemer, der melder sig, når man skal tage stilling til, hvilke tendenser vi skal fremme, vil jeg sige, at det er spørgsmål, som vi vil kunne se på i udvalget.

Der er spørgsmålet om specialmuseerne og om, hvilken indflydelse egns-museerne vil kunne tænkes at få på den fremtidige udvikling. Her er forholdet jo det, at nye museer skal optages på finansloven, og der er nævn og tilsyn, der skal tage sig af disse ting.

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Fru Ellen Strange Petersen spurgte, hvordan det kunne være, at der var nogle museer, der skulle holdes uden for statens museumsnavn. Dertil vil jeg sige, at der er museer, der er så store og har en stab med en sådan sagkundskab og kapacitet, at det vil være fuldt forsvarligt at ordne sig på anden måde i sådanne særlige tilfælde.

Så skal jeg blot sige til fru Gunhild Due, der til sidst sagde, at der var en fare for, at det hele var lukket og aftalt på forhånd, at det ikke er anderledes, end at man i udvalget vil kunne komme med synspunkter og tanker, som kan repræsentere noget nyt, og som vil kunne slå igennem. Jeg finder det meget vigtigt, at vi i udvalget får en åben debat om typer af museer, om de udviklingstendenser, vi i det hele taget skal søge fremmet, og jeg vil meget gerne medvirke til, at man kommer rundt for at se museer og danne sig et indtryk af, hvad nyt der i øjeblikket er i gang i de forskellige dele af landet.

Niels Matthiasen: Jeg er meget glad for ministerens sidste bemærkninger, for jeg vil indrømme, at jeg også blev lidt ilde berørt ved fru Gunhild Dues bemærkninger om, at det hele var aftalt på forhånd, så der ikke kunne ske noget virkeligt arbejde. Jeg vil blot for god ordens skyld sige, at jeg udtrykkelig fremhævede som et fremskridt, at Louisiana var kommet ind under loven. Jeg tror ikke, ministeren har grund til at beklage sig over den støtte, socialdemokratiet i øvrigt har givet, når det har været nødvendigt at skaffe bevillinger til Louisiana, som fortjener al mulig offentlig støtte.

Dette med den nødvendige højde kan man definere på mange måder. For mig betyder det, at man kan imødekomme behovet for aktiviteter, der må vokse frem, at man kan skabe en rimelig kulturspredning i landet, så det ikke koncentrerer få steder, men kommer langt ud. Jeg har ikke sagt, at der ikke er udviklingstendenser i den nye lov. Det synes jeg tværtimod der er, og jeg er positiv over for dem. Men jeg synes nok, man kunne gå længere. Det, jeg prøvede på at efterlyse, var en samlet debat om en række af de spørgsmål, som blev nævnt under den sidste debat, museumsplanlægning, museumsfinansiering osv. Det fremgår

i hvert fald ikke af lovforslaget, at man har fået erfaringer på dette område. Men det kommer altså i udvalgsarbejdet.

Ellen Strange Petersen: Jeg vil gerne takke ministeren for svarene til mig. Det gør mig lidt ondt, at ministeren med hensyn til Århus kunstmuseum bare sagde, at det var derfor, museet var kommet i klemme. Jeg vil meget håbe, at ministeren vil være medvirkende til, at Århus kunstmuseum kommer ud af denne klemme. Det er netop et museum, der har de aktiviteter, som ministeren efterlyser i udstillinger, særarrangementer, mange uddannelsessøgende og pædagogisk virksomhed. Jeg synes, det ville være beklageligt, om man netop sådan et sted, hvor man har fået udviklet det, man har stræbt efter, skulle bremse det.

Med hensyn til orlogsmuseet siger ministeren, at det altså ikke harmonerer med lovforslagets titel. Det er rigtigt. Men var det bare kun titlen, kunne vi vel nok formå ministeren til at ændre den. Jeg er godt klar over, at det strider mod det princip i loven, at statens tilskud beregnes efter de stedlige tilskud, og da der altså ingen stedlige offentlige tilskud er til orlogsmuseet, kan det ikke passes ind. Jeg vil meget gerne have en tilkendegivelse fra ministeren om, at han vil søge at finde en løsning for orlogsmuseet. Jeg synes, at man skal skelne meget imellem, hvad der er egentlige museer, som har de egentlige museumsopgaver, både de historisk bevarende og de uddannelsesmæssige, og så museerne for de mere fritidsbetonede, blandede kulturelle interesser. Det er to vidt forskellige ting, og jeg mener, man skal passe på ikke at blande dem sammen.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Når jeg tog hr. Niels Matthiasens betragtninger op, var det altså for at prøve på at overbevise hr. Niels Matthiasen om, at det ikke er særlig fornuftigt, hver gang vi diskuterer et lovforslag, absolut at skulle sige, at det ikke svarer til nr. 517. Der er meget af det, der står i betænkning nr. 517, som jeg meget gerne vil gennemføre, men som jeg erkender hører hjemme i mere langsigtede perspektiver, just fordi der er så mange andre samfundsopgaver, der skal løses. Så føjede jeg til, at når vi står over for museer såvel som andre kulturelle aktivite-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

ter og institutioner, må vi erkende betydningen af de lokale initiativer, og dér kommer der uvægerlig en konfrontation, et sammenstød, med det andet hensyn, som nogle har peget på her fra talerstolen, nemlig ønsket om planlægning. Det er meget svært at gennemføre en planlægning, hvor man ikke kommer til at skade lokale kræfter. Jeg tror, vi meget må være opmærksom på muligheden af, at der kan opstå museer flere steder, hvor man er så optaget af det, der foregår på dette område, at man vil prøve på at sikre sig en ny udvikling.

Men jeg tror, vi i udvalget på nyttig måde kan diskutere disse to synspunkter og se på, hvordan vi kan forene det, der kan siges at være rimeligt og rationelt med hensyn til pædagogisk virksomhed, med hensyn til den sagkyndige virksomhed over for museums-tekniske ting, med ønsket om at fremme den individuelle trang, der er i landets forskellige egne til at gøre en indsats af betydning for egnen og for samfundet.

Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Valgt blev: *Simonsen, Asger Jensen, Hans Kjær, Gerda Møller, Robert Christensen, Holger Hansen, Eva Ree, Erik Hansen (Ålborg amt), Grethe Philip, Valbak, Erling Dinesen, Finn Christensen, Carl P. Jensen, Anker Jørgensen, Evald Kristensen, Bertel Pedersen og Villy Christensen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Ejner Nielsen har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Bør ministerens cirkulære af 16. september 1943 angående lærerpersonalets pligt til at føre tilsyn med børnene i skoletiden ikke tages op til revision?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 3. februar 1971.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 27. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om oprettelse af et statshospital i Sønderborg.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme og lov om afgift for ekspedition af udstykningssager.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed.

[Formanden.]

6) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om saltvandsfiskeri.

7) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

8) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer og forslag til lov om ændring af lov om kulturhistoriske lokalmuseer.

9) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående beretning til folketinget om Nordisk Råds 17. og 18. session 1969 og 1970.

Mødet hævet kl. 16.04.

50. møde.

Onsdag den 27. januar kl. 13.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Det er meddelt mig, at *Eva Ree* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Forhøjelse af ydelser til lægdommere og vidner m. v.). Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Eva Ree* har vedkommende gruppe udpeget *Per Møller*, som herefter er valgt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministre.

Af *Ivar Nørgaard* til ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen:

„Vil ministeren oplyse, hvorfor resultatet af de prisgeografiske og løngeografiske

undersøgelser, der skal lægges til grund for revisionen af stedtillægsordningen for tjenestemænd med virkning fra 1. juli 1970, endnu ikke er blevet bekendtgjort for folketinget og befolkningen, samt hvornår selve revisionen af stedtillægsordningen kan ventes gennemført?“

Ivar Nørgaard: Da vi gennemførte tjenestemandsskiftreformen, opstod der en hel del utilfredshed med den stedtillægsordning, som blev gennemført, og som jo var en fornyelse i forhold til den, der gjaldt under det gamle tjenestemandssystem.

Regeringen lovede dengang, at den ville tage grundlaget for stedtillægsordningen op til revision, og man nævnte, at en mulig årsag til utilfredshed med stedtillægsordningen var, at man ikke havde tilstrækkeligt godt statistisk baggrundsmateriale, at det man vidste om priser og lønninger fordelt geografisk, var utilstrækkeligt. Man besluttede derfor at gennemføre en prisgeografisk og løngeografisk undersøgelse, og man lovede, at man skulle have tilendebragt revisionen af stedtillægsordningen pr. 1. juli 1970, altså for mere end 1/2 år siden.

Det må derfor formodes, at den prisgeografiske og løngeografiske undersøgelse er foretaget, og at der altså findes resultater af denne undersøgelse, men offentligheden og folketinget er ikke blevet gjort bekendt med disse resultater, og det er grunden til, at jeg har stillet lønningsministeren mit spørgsmål.

Ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen (*Hastrup*): Det er rigtigt, som *Ivar Nørgaard* siger, at regeringen over for lønningsudvalget og med udgangspunkt i tjenestemandskommissionens betænkning lovede at lade sådanne undersøgelser foretage, og det er også sket. Vi har anmodet Danmarks Statistik og Dansk Arbejdsgiverforening om at foretage henholdsvis en prisgeografisk og en løngeografisk undersøgelse, som grundlag for en revision af stedtillægsordningen for tjenestemænd inden for stat, folkekirke og folkeskole. Medens de foreløbige resultater af den løngeografiske undersøgelse har foreligget i nogen tid, har de først for en måned siden, således som de allerede var forudset, inden lønningsudvalget afgav sin betænkning, været Danmark